

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm, In Tertiam Partem
Divi Thomae. Tomi Qvinque**

Mysteria Vitæ Christi, Et Utrivsqve Adventvs Eivs Accurata Disputatione Ita
complectens, vt & Scholasticæ doctrinæ studiosis, & Diuini verbi
Concionatoribus vsui esse poßit

Suárez, Francisco

Moguntiaë, M.DC.XVI.

2 V. attribuenda sit Christo aliqua natiuitas temporalis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94022](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94022)

Solutio. Sed occurrit duplex difficultas. Altera communi-
nis, quia potius integer terminus natiuitatis est ho-
mo, sicut terminus calefactionis, potius est calidum,
subiectum autem solum est quædam pars naturæ,
scilicet materia prima illa enim est subiectum gene-
rationis, ut constat ex 1. & 5. Phys. Altera est propria
Christi domini, in quo persona non potuit esse sub-
iectum natiuitatis creatæ, quia cum hæc natiuitas
sit mutatio quædam, non potest inesse in persona
immutabili, inest ergo in sola natura, ergo illi tribu-
enda est tanquam natiuitatis subiecto. Ad priorem
difficultatem nonnulli recentiores contentiose ne-
gant materiam primam esse subiectum, in quo nati-
uitas inheret, sed personam, vel hypostasim. Sed hæc
sententia neque apta est ad explicandam Theologi-
cam difficultatem, quia (ut supra argumentabamur)
in Christo Domino necesse est natiuitatem inherere
in natura, siue ratione materie, siue ratione totius
naturæ, quod ad præsentem D. Tho. quæstionem
nihil refert: neque etiam est in Philosophia admo-
dum verisimilis. Nam repugnat Arist. citatis locis,
& 1. de generatione, c. 13. ac 12. Meta. ca. 2. ac D. Tho. &
omnibus antiquis exppositoribus. Ac denique repu-
gnat rationi, nam sicut in mutatione accidentaria,
subiectum, cui inheret mutatio, est illud, quod vtri-
que termino subiicitur, ita in substantiali mutatio-
ne, qualis est generatio seu natiuitas, subiectum, cui
mutatio inheret, est id, quod sub vtraque forma ma-
net: hoc autem est materia, à qua altera forma expel-
litur, & in quam altera inducitur, vel, si materialis
sit, ex ea educitur. In ea enim actione, quæ in mate-
ria, vel circa materiam versatur, inducendo, vele-
ducendo, substantialem formam, tota generatio
consistit.

Caietan. Melius ergo Caietanus distinguit, aliud esse subie-
ctum denominationis, aliud inhesionis, atque gene-
rationem inherere materie, denominare verò sup-
positum: quæ doctrina in philosophia satis vulgaris
est. Addere verò oportet aliam etiam vulgarem di-
stinctionem duplicis termini mutationis, seu gene-
rationis, nimirum integri, seu *ut quod*, & formalis. si-
ue *ut quo*, prior est suppositum, seu compositum, pos-
terior verò est forma, si Physicè, vel naturæ, si me-
taphysicè loquamur. D. Tho. igitur in hoc textu per
terminum apertè intelligit formalem, terminum *ut
quo*, terminum autem completum, seu *ut quod*, voca-
uit natiuitatis subiectum. Dicit enim esse subiectum
quod nascitur, & hoc verè dixit esse ipsum suppo-
situm: ut in ea natura subsistit, quæ est talis natiui-
tatis terminus formalis: quia generatio est via quæ-
dam, & tendentia ad esse, & ideo propriè denominat
id, quod per se est, seu quod habet esse: huiusmodi au-
tem est homo, non humanitas, & ita manet expedi-
ta vtraque difficultas, quæ de subiecto inhesionis
procedebat.

Constat etiam ex ijs totam hanc quæstionem ma-
gis ad modum loquendi, quam ad rem spectare. Nam
in re satis constat, in quo recipiatur generatio, &
quid per illam fiat, modus autem loquendi D. Th. est
sine dubio verus ac proprius, & non solum Philoso-
phiæ consentaneus, sed & in Theologia necessarius.
Propter hanc enim causam confitemur hominem,
& Deum naturæ esse de Virgine, & æternum filium
à Patre: negamus tamen diuinitatem esse natam.
Vnde Gabriel, & alij, qui humanitatem, vel partes
eius dicunt nata esse de Virgine, improprijssimè lo-
quuntur, & vix possunt rationem reddere cur diui-
nitas etiam genita, vel nata dici nō possit. De qua re
diximus plura in superioribus circa q. 1. & 2. D. Tho-
mæ.

Hæc, quæ dicta sunt, ad natiuitatem in vtero pro-
priè pertinent; accommodari verò possunt ad eam,
quæ est extra vterum, obseruando nonnulla, in qui-
bus differunt. Primum enim, cum hæc natiuitas lo-
cali motu perficiatur, indest, ut subiectum, cui in-

Fr. Suarez. tom. 2.

A hæret, sit totum compositum, quod nascitur. Sup-
ponit enim hæc natiuitas suppositum iam constitu-
tum, ac genitum, quod per se primo expellitur, seu
ex vtero matris egreditur. Solum est circa hoc no-
tanda differentia inter Christum, & reliquos homi-
nes: hi enim cum nascuntur, omnino tam in suppo-
sito, quam in natura de loco ad locum transferun-
tur: at verò in Christo, quia suppositum secundum
se vbique est, & immutabile, licet nasci, sicut ambu-
lare dicatur ratione naturæ, tamen secundum se re-
uera non transit de loco in locum, sed tantum secun-
dum assumptam naturam. Vnde fit, ut in alijs homi-
nibus hæc natiuitas adequatè inhæreat in toto sup-
posito, seu composito ex natura, & subsistentia, in
Christo verò solum in humanitate inest. Et hoc sen-
su etiam de hac natiuitate in Christo verum est, sup-
positum esse subiectum denominationis eius, non
verò inhesionis, nisi eo modo, quo ea, quæ inherere
naturæ, possunt dici inherere supposito media na-
tura. Denominat autem hæc natiuitas solum suppo-
situm, quamuis aliàs motus localis soleat etiam par-
tem denominare, quia licet natiuitas hæc motu lo-
cali perficiatur, consideratur tamen ut complemen-
tum quoddam generationis substantialis, & quasi
via quædam ad constituendum indiuiduum quod-
dam per se distinctum, & à matre separatum, & ea-
dem de causa non consideratur locus, aut vbi, tan-
quam formalis terminus eius, sed ipsa natura (à qua
natiuitas dicta est) quatenus est distincta à matre,
seu ab vtero eius, & ut sic est quid constituens homi-
nem omnino, ac per se à sua causa distinctum, qui ut
sic est integer terminus eiusdem natiuitatis, & de-
nominationis subiectum, ut diximus.

In primo argumento attingit D. Th. materiam de
communicatione idiomatum, quærens an diuini-
tas possit dici nata, vel concepta ex Virgine, propter
quædam verba Aug. seu potius Fulgentij libro de fi-
de ad Petr. c. 2. & merito dicit illam locutionem esse
improprijam, & pie explicandam, vbi fuerit inuenta
de qua re diximus plura q. 16. Hinc verò inferunt ali-
qui etiam hanc esse improprijam, *Diuinitas est incar-
nata*. Sed errant, est enim illa locutio frequenter à Pa-
tribus vsurpata, & in varijs Concilijs probata, quia
incarnari propriè significat carni vniri, & diuinitas,
quamuis non sit ex foemina nata, verò tamen, ac pro-
priè est carni vnita in Verbi persona. De qua re plura
in citato loco.

ARTICVLVS II.

*Verum tribuenda sit Christo aliqua natiuitas tem-
poralis.*

Ad secundum sic proceditur. Videtur, quod
Christo non sit attribuenda aliqua natiuitas
temporalis. Nasci enim est velut quidam mo-
tus rei non existentis, antequam nascatur, id
agens beneficio natiuitatis, ut sit. Sed Christus
ab æterno fuit. Ergo non potuit temporaliter nasci.

2. Præterea. Illud quod est in se perfectum, natiuitate non
indiget. Sed persona filij Dei ab æterno fuit perfecta. Non ergo
indiget temporalis natiuitate. Et ita videtur, quod non sit tem-
poraliter natus.

3. Præterea. Natiuitas propriè personæ conuenit. Sed in
Christo est vna tantum persona. Ergo in Christo est tantum
vna natiuitas.

4. Præterea. Quod duabus natiuitatibus nascitur, bis na-
scitur. Sed hæc videtur esse falsa, Christus est bis natus, quia
natiuitas eius, quæ de Patre est natus, interruptionem non pa-
titur, cum sit æterna. quod tamen requiritur ad hoc aduerbi-
um, bis. Ille enim dicitur bis currere, qui cum interruptione
currit. Ergo videtur, quod in Christo non sit penenda duplex
natiuitas.

189.
3. d. 14. q. 1.
art. 2. ad 4.
5. d. 8. a.
4. q. 1. 5. de
vno, art. 3.
ad 6.

L

Sed

l. 3. ort. fi. c.
7. in med.

Art. prac.

l. 5. Phys. se.
43. Et seq
tom. 2.

az. 12. paul.
post princ.
rem. 61.

In Concil.
Chalced.
actione. 1.
in epist. ad
Nestorium
circa med.
Et in ferm.
Conc. Ephe
sin.

Sed contra est, quod Damascen. dicit in 3. libr. Confitemur duas Christi natiuitates: vnā quā est ex Patre, eternam, & vnā, quā est in vltimis temporibus propter nos.

Respondet dicendum, quod (sicut dictum est) natura comparatur ad natiuitatem, sicut terminus ad motū, vel mutationem. Motus autem diuersificatur secundum diuersitatem terminorum: vt patet per Philosophum in 5. Phys. in Christo autem sunt due nature, diuina scilicet, & humana, quarum vnā accepit ab eterno à Patre, alteram accepit temporaliter à matre. Et ideo necesse est attribuire Christo duas natiuitates, vnā, quā eternaliter natus est à Patre, aliam, quā temporaliter natus est à matre.

Ad primum ergo dicendum, quod hoc fuit obiectio cuiusdam Feliciani heretici, quam Aug. in lib. contra Felician. soluit. Fingamus, inquit, sicut plerique volunt, esse in mundo animam generalem, quā sic ineffabili motu semina vniuersi uiuificet, vt non sit concreta cum genitis, sed vitam prestat ipsa gignendis. Nempe cum hac in vterum, passibilem materiam ad vsus suos formatur a peruenerit, vnā facit secum esse personam eius rei, quam non eandem constat habere substantiam: & sic operante anima, & patiente materia, ex duabus substantiis vnus homo. Sicque animam nasci fatemur ex vtero, non quia antequam nasceretur, quantum ad se attinet, ipsa penitus non fuisset. Sic ergo, imo sublimius natus est de matre filius Dei, secundum hominem eo pacto, quo cum corpore nasci docetur & animus: non quia vtriusque sit vna substantia: sed quia ex vtraque sit vna persona. Non tamen ab initio carnis incepisse dicimus Dei filium, ne temporalem credat aliquis Deitatem: non ab eterno filij Dei nouimus carnem, ne non veritatem humani corporis, sed quandam eum suscepisse putemus imaginem.

Ad secundum dicendum, quod hoc fuit ratio Nestorij quā soluit Cyrillus in quadam epistola, dicens. Non dicimus, quod filius Dei induerit necessario propter secundam natiuitatem post eam, quā ex Patre est, est enim fatuum, & indoctum, existentem ante omnia secula, & consensum Patri indigere dicere initio, vt sit secundo. Quoniam autem propter nos, & propter nostram salutem vnus sibi secundum substantiam, quod est humanum, processit ex muliere, ob hoc dicitur nasci carnaliter.

Ad tertium dicendum, quod natiuitas est persona vt subiecti, nature autem vt termini. Possibile est autem vni subiecto plures transmutationes inesse, quas tamen necesse est secundum terminos variari. Quod tamen non dicimus, quasi eterna natiuitas sit transmutatio aut motus, sed quia significatur per modum mutationis, aut motus.

Ad quartum dicendum, quod Christus potest dici bis natus secundum duas natiuitates. Sicut enim dicitur bis currere qui currit duobus temporibus, ita potest dici bis nasci, qui semel nascitur in aternitate, & semel in tempore: quia aternitas, & tempus multo magis differunt, quam duo tempora, cum tamen vtrumque designet mensuram durationis.

COMMENTARIVS.

Veritas fidei, quam hoc articulo D. Tho. docet, in superioribus varijs testimonijs scripturæ sacre, Conciliorum, & sanctorum confirmata est, vbi ostendimus Beatissimam Virginem esse veram Dei matrem, Deumque, & hominem verè concepisse, ac genuisse. Nihil enim aliud est Christo attribui natiuitatem temporalem (si de natiuitate in vtero agamus) quam ipsum esse factum, seu genitum hominem ex Maria vera matre sua: denatiuitate autem extra vterum dicendum est statim post sequentem disputationem.

Vnum igitur tantum adnotandum hoc loco superest circa solutionem ad 4. in qua D. Thom. mouet dubium, an Christus possit dici bis natus. In quo Durand. in 3. d. 8. q. 2. negat eam loquutionem esse

Durand.

veram. Quia ille terminus, bis, solum numerat actiones, quæ in eadem mensura successiue fiunt, & per interruptionem multiplicantur: at verò aterna Christi natiuitas, & temporalis non sunt in eadem mensura, nec illa interrupta est: sed semper durat, sicut non dicitur aliquis bis legisse librum, etiam si simul duos libros legat, nec bis vidisse Deum, etiam si duobus actibus videat. Nihilominus tamen dicendum est cum D. Tho. hic, verè ac propriè dici Christum bis natum. Quod etiam sentit Magister, d. 8. & ibi Bonau. ar. 2. q. 1. ac ferè ceteri, & ita expressè loquitur Lactan. lib. 4. diuin. Inst. c. 3. Intelligit, verò de fide ad Pet. c. 3. Natus est, inquit, semel ex patre, & semel ex matre, perinde autem est dicere, semel & semel, quod bis, aut semel, & iterum: Vnde confirmari hoc potest ex Paul. ad Heb. 1. dicente, & cum iterum introduxit primum genitum in orbem terrarum. Per natiuitatem enim temporalem dicitur filius Dei, iterum introductus in orbem terrarum. Ratio est, quia in illo termino, bis, tantum numeratur duplex Christi natiuitas. Quatenus enim in ratione saltem analoga natiuitatis conueniunt, & inter se distinguuntur, numerari illo modo possunt: nec necesse est, vt sub eadem mensura comprehendantur, neque vt altera interrupta sit, seu cessauerit, hæc enim accidentaria sunt: per se verò sufficit: vt re ipsa origines distinctæ sunt, & earum etiam durationes. Vt rectè diceretur, hic aer bis illuminatus, si postquam ab vno agente lumen in illo productum est, aliud lumen ab alio introduceretur, priori illuminatione non interrupta, sed durante.

Dices, ergo etiam dici poterit Christus bis filius, quia duplicem natiuitatem duplex filiatio confertur. Respondetur, primum Christum non esse duos filios: quia hic numerus requirit multitudinē suppositorum. Deinde, propter similitudinem loquutionum, ne sub vna videatur altera introducti, cauendum videtur ille loquendi modus: maximè cum multis videatur filiatio respicere suppositum, magis quam natiuitas: quapropter censent illam posteriori loquutionem esse falsam. Alij addunt illum terminum, bis, magis numerare actiones, quam formas. Quod non video, quā sit firmum, propriè enim dicimus aliquem esse bis canonicum, vel doctorem, videtur ergo illa loquutio in rigore vera, sed cauenda est, vel explicanda propter prædictum errorem.

ARTICVLVS III.

Virum secundum temporalem Christi natiuitatem, B. Virgo possit dici mater eius.

Ad tertium sic proceditur. Videtur, quod secundum temporalem natiuitatem Christi, B. Virgo non possit dici mater eius. Vt enim supra dictum est, B. Virgo Maria nihil actiue in generatione Christi operata est, sed solum materiam ministravit. Sed hoc non videtur sufficere ad rationem matris, alioquin lignum diceretur esse mater lecti aut scamm. Ergo videtur quod B. Virgo non possit dici mater Christi.

2. Præterea Christus ex B. Virg. miraculose natus est. Sed miraculosa generatio non sufficit ad rationem maternitatis: non enim dicimus Euam fuisse filiam Adæ. Ergo videtur quod nec Christus debeat dici filius B. Virginis.

3. Præterea, ad matrem pertinere videtur decisio seminis. Sed sicut Damasc. dicit in 3. libr. corpus Christi non seminaliter sed concitue à Spiritu Sancto formatum est. Ergo videtur, quod B. Virgo non debeat dici mater Christi.

Sed contra est, quod dicitur Mat. 1. Christi generatio sic erat. Cum esset desponsata mater Iesu Maria, Ioseph, &c.

Respondet dicendum, quod B. Virgo est vera & naturalis

Christus
vere, ac pro-
priè bis na-
tus dicitur.
D. Thom.
Mag.
Bonau.
Lactan.
Eulgent.
Hebr. 1.

Obiectio.
Responsio.

190.

3. d. 3. p. 2.
art. 2. & 2.
dis. 4. q.
2. art. 2. &
4. cont. c.
32. d. 4. &
3. 4. & 44.
Op. 3. c.
22. 9. & 230
& Op. 6. c. 6
3. col. 4.

lib. 3. c. 2. 4.
& 7.